

Dosarul nr.2r-104/24
2-21126446-01-2r-28022024

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: V. Gîrleanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, V. Cotorobai, V. Mihaila)

DECIZIE

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Ctitor Natalia,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ctitor Natalia împotriva Agenției Servicii Publice și Railean Sergiu cu privire la repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral cauzate prin contravenție,
împotriva încheierii din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost restituit apelul incident declarat de Ctitor Natalia împotriva hotărârii din 16 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 23 august 2021, Ctitor Natalia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Servicii Publice și Railean Sergiu, solicitând încasarea în mod solidar din contul pârâților în beneficiul său a sumei de 227 336 de lei cu titlu de prejudiciu material și 200 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzate prin contravenție.

Prin hotărârea din 16 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial acțiunea depusă de Ctitor Natalia. S-a încasat din contul Agenției Servicii Publice în beneficiul Nataliei Ctitor suma de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. S-a încasat din contul Agenției Servicii Publice în bugetul de stat suma de 100 de lei cu titlu de taxă de stat. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 19 iunie 2023, Agenția Servicii Publice a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.189).

Prin încheierea din 23 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Agenția Servicii Publice și s-a acordat termen apelantei de 10 zile din momentul recepționării copiei încheierii respective pentru înlăturarea neajunsurilor și anume, să prezinte motivele de fapt și de drept, pe care se întemeiază apelul, semnat în modul prevăzut de lege. S-a comunicat apelantei că în situația în care nu va înlătura în termenul stabilit de instanță neajunsurile cererii de apel, aceasta nu va fi considerată depusă și va fi restituită în conformitate cu art.369 alin.(1) din Codul de procedură civilă (f.d.204-205, vol.II).

La 08 decembrie 2023, Agenția Servicii Publice a depus cerere de apel motivată, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii depuse de Ctitor Natalia (f.d.20-211).

Prin încheierea din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost acceptată spre examinare cerere de apel depusă de Agenția Servicii Publice împotriva hotărârii din 16 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a intentat procedura de apel. Totodată, s-a dispus expedierea în adresa intimatului copia cererii de apel, cu explicarea dreptului pentru prezentarea referinței cu cel puțin 3 (trei) zile înainte de data ședinței de judecată. S-a stabilit ședința de judecare al apelului pentru data de 07 februarie 2024, ora 09:00, în sala nr.9, pe str. Teilor, 4, mun. Chișinău (f.d.214).

La 11 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat la adresele electronice a Nataliei Ctitor (XXXXXX) și a Agenției Servicii Publice (XXXXXX): citația pentru ședința din 07 februarie 2024, la care au fost anexate copia apelului motivat și încheierea din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.215-216).

În cadrul ședinței din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, intimata a depus apel incident (f.d.220-221).

Prin încheierea din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost restituit apelul incident depus de Natalia Ctitor, ca fiind depus tardiv.

La 19 februarie 2024, Ctitor Natalia a declarat recurs împotriva încheierii din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii contestate, și soluționarea problemei în fond, cu acceptarea spre examinare a apelului incident și remiterea cauzei în instanța de apel pentru examinarea în fond ambele apeluri.

În susținerea recursului, Ctitor Natalia a indicat că, instanța de apel eronat i-a restituit apelul incident, deoarece acesta a fost depus în conformitate cu prevederile art.362¹ din Codul de procedură civilă, precum și că, legiuitorul a condiționat depunerea apelului incident prin instituirea realizării unei acțiuni procesuale de către părți prin depunerea referinței și nu a unei date concrete instituite de instanță inclusiv pentru beneficierea depunerii referinței.

De asemenea, în încheierea din 11 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău nu i-a explicat și nu i-a acordat termen pentru depunerea apelului incident.

Consideră că, prin restituire apelului incident i-a fost încălcat dreptul la accesul liber la justiție.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că copia încheierii din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la data de 08 februarie 2024, la poșta electronică a Nataliei Ctitor, fapt ce rezultă din scrisoarea anexată la actele cauzei (f.d.229).

Astfel, recursul declarat la 19 februarie 2024 de către Natalia Ctitor, este în termen.

La 28 februarie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Agenției Servicii Publice și Railean Sergiu copia recursului declarat de Natalia Ctitor, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii a referințelor, cu toate acestea intimații nu și-au valorificat acest drept procedural și nu au depus referințe (f.d.236).

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art.111 alin.(1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Reieșind din prevederile art.112 alin.(3) și (4) din Codul de procedură civilă, actul de procedură pentru care este stabilit un termen poate fi îndeplinit până la ora 24 a ultimei zile din termen. Dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Din prevederile art.113 din Codul de procedură civilă rezultă că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu art.362¹ alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cadrul procesului în care se judecă apelul depus de apelant, intimatul este în drept, după expirarea termenului de apel, să depună apel în scris, inclusiv în formă electronică prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Apelul incident se depune nu mai târziu de data depunerii referinței la cererea de apel.

Din sensul prevederilor art.362¹ alin.(1) CPC rezultă că, în cadrul procesului în care se judecă deja apelul făcut de partea adversă, intimatul are posibilitatea, după expirarea termenului de apel (30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii primei instanțe), să formuleze apel, printr-o cerere în care să tindă la schimbarea hotărârii primei instanțe. Apelul incident se va formula *până la expirarea termenului acordat* pentru depunerea referinței (art.370 alin.(1) CPC), în scris sau în formă electronică.

Totodată, potrivit art.370 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art. 185 și art. 186. Referințele cu toate înscrisurile anexate se depun în atâtea copii câți participanți la proces sunt, plus o copie pentru instanța de apel, inclusiv, după caz, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, cu semnătură electronică avansată calificată.

În conformitate cu art.186 alin.(1), (2) și (4) din Codul de procedură civilă, în cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, judecătorul stabilește data până la care pârâțul urmează să prezinte în judecată referința și toate probele necesare, sub sancțiunea decăderii. Depunerea referinței este obligatorie. În cazul nedepunerii ei în termenul stabilit de instanță, pârâțul este decăzut din dreptul de a mai prezenta probe, dacă legea nu prevede altfel, iar cauza este examinată în baza materialelor anexate la dosar. Judecătorul explică pârâțului că neprezentarea în termen a probelor și a referinței nu împiedică soluționarea cauzei în baza materialelor din dosar.

În conformitate cu art.369 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal.

Potrivit art.10 alin.(1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Din materialele dosarului rezultă că, prin hotărârea din 16 iunie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a admis parțial acțiunea depusă de Ctitor Natalia și a încasat din contul Agenției Servicii Publice în beneficiul Nataliei Ctitor suma de 20 000 lei de cu titlu de prejudiciu moral. De asemenea, s-a încasat din contul Agenției Servicii Publice în bugetul de stat suma de 100 de lei cu titlu de taxă de stat. În rest, acțiunea a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 19 iunie 2023, Agenția Servicii Publice a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe (f.d.189).

La 06 noiembrie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a expediat la adresele electronice ale Nataliei Ctitor și Agenției Servicii Publice copia hotărârii integrale din 16 iunie 2023, fapt ce rezultă din scrisoare anexată la actele dosarului (f.d.199).

Prin încheierea din 23 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Agenția Servicii Publice și s-a acordat termen apelantei de 10 zile din momentul recepționării copiei încheierii respective pentru înlăturarea neajunsurilor și anume, să prezinte motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, semnat în modul prevăzut de lege. S-a comunicat apelantei că în situația în care nu va înlătura termenul stabilit de instanță neajunsurile cererii de apel, aceasta nu va fi considerată depusă și va fi restituită în conformitate cu art.369 alin.(1) din Codul de procedură civilă (f.d.204-205, vol.II).

La 08 decembrie 2023, Agenția Servicii Publice a depus cererea de apel motivată, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Ctitor Natalia (f.d.20-211).

Prin încheierea din 11 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a acceptat spre examinare cererea de apel depusă de Agenția Servicii Publice împotriva hotărârii din 16 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a intentat procedura de apel. Totodată, instanța de apel a dispus expedierea în adresa participanților la proces a copiei cererii de apel depuse de Agenția Servicii Publice, cu explicarea dreptului pentru prezentarea referinței la cererea de apel cu cel puțin 3 (trei) zile înainte de data ședinței de judecată. S-a stabilit ședința de judecare al apelului Agenției Servicii Publice pentru data de 07 februarie 2024, ora 09:00, în sala nr.9, pe str. Teilor, 4, mun. Chișinău (f.d.214).

La 11 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat pentru cunoștință, la adresele electronice a Nataliei Ctitor (XXXXX) și a Agenției Servicii Publice (XXXXX): citația pentru ședința din 07 februarie 2024, la care au fost anexate copia apelului motivat și încheierea din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.215-216).

În cadrul ședinței din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, intimata Ctitor Natalia a depus apel incident, menționând că referință nu a depus, dar poziția sa este expusă în apelul incident (f.d.220-221).

Ca urmare, Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 07 februarie 2024 a restituit apelul incident depus de Natalia Ctitor, ca fiind depus înafara termenului stabilit.

Instanța de apel a motivat soluția de restituire a apelului incident depus de Ctitor Natalia prin faptul că, aceasta cunoscând despre termenul-limită de prezentare a referinței, și respectiv de depunere a apelului incident, (cu cel puțin 3 zile înainte de ședința din 07 februarie 2024, ora 09:00), nu s-a conformat indicațiilor prescrise în încheierea din 11 decembrie 2023, și a prezentat apelul incident înafara termenului stabilit de instanță, adică chiar la data de 07.02.2024, în cadrul ședinței instanței de apel.

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu normele de drept citate supra și argumentele invocate în recurs, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de restituire a apelului incident depus de Ctitor Natalia, or, Curtea de Apel Chișinău în încheierea din 11 decembrie 2023, cu respectarea prevederilor art.370 și 186 din Codul de procedură civilă, a indicat cert intimaților despre necesitatea depunerii a referințelor la cererea de apel depusă de Agenția Servicii Publice în termen de cel puțin 3 zile înainte de data ședinței de judecată – 07.02.2024, cu toate acestea, însă, intimata Ctitor Natalia nu s-a conformat indicațiilor stabilite de instanță.

La acest aspect se rețin dispozițiile art.56 alin.(3) și art.61 alin.(1) din Codul de procedură civilă, care statuează că, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă

Prin urmare, Ctitor Natalia, cunoscând despre termenul-limită de depunere a referinței, (având în vedere că încheierea din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău i-a fost notificată în aceeași zi prin intermediul poștei electronice – 11.12.2023), și *inter alia*, de depunere a apelului incident în conformitate cu art.362¹ din Codul de procedură civilă, nu s-a conformat prevederilor prestabilite de instanță în încheierea menționată (cu cel puțin 3 zile înainte de ședința din 07.02.2024), abuzând de dreptul său procedural, și a depus apelul incident peste termenul acordat de instanță, și anume la data de 07.02.2024, în cadrul ședinței instanței de apel.

Nu pot fi reținute argumentele recurente precum că, instanța de apel eronat i-a restituit apelul incident, deoarece acesta a fost depus în conformitate cu prevederile art.362¹ din Codul de procedură civilă, precum și că, legiuitorul a condiționat depunerea apelului incident prin instituirea realizării unei acțiuni procesuale de către părți prin depunerea referinței și nu a unei date concrete instituite de instanță inclusiv pentru beneficierea depunerii referinței, deoarece potrivit art.362¹ CPC în coroborare cu art.370 alin.(1) din Codul de procedură civilă, apelul incident se va formula până la expirarea termenului acordat de instanță pentru depunerea referinței, în scris sau în format electronic.

Este neîntemeiat și argumentul recurente precum că, în încheierea din 11 decembrie 2023, Curtea de Apel Chișinău nu i-a explicat și nu i-a acordat termen pentru depunerea apelului incident, întrucât instanța de apel s-a ghidat de prevederile art.370 din Codul de procedură civilă, care cert și imperativ statuează că, instanța de apel efectuează, în termen de până la 2 luni de la data emiterii încheierii de intentare a procedurii de apel, actele procedurale în vederea pregătirii cauzei pentru dezbateri în conformitate cu art.185 și art.186 CPC - *Prezentarea de către pârât a probelor și*

referinței. Or, prin prisma art.186 și art.370 din Codul de procedură civilă, depunerea de către pârât (intimat) a referinței este obligatorie, iar pentru nedepunerea ei în termenul stabilit de instanță, pârâtul/intimatul este decăzut din dreptul de a mai prezenta probe, dacă legea nu prevede altfel, iar cauza este examinată în baza materialelor anexate la dosar, pe când depunerea apelului incident este un drept al intimatului, dar nu o obligație.

În conformitate cu art.115 alin.(1) din Codul de procedură civilă, la cererea participanților la proces interesați, instanța de judecată poate prelungi termenul de procedură stabilit de instanța de judecată.

În situația în care Natalia Ctitor avea nevoie de un termen suplimentar pentru depunerea apelului incident, prin prisma art.115 CPC, era în drept să solicite prelungirea termenului de procedură stabilit de instanța de apel în acest sens, cu prezentarea probelor justificative, drept procedural pe care recurenta nu l-a valorificat.

Nu poate reținut nici argumentul recurente precum că, prin restituirea apelului incident i-a fost încălcat dreptul la accesul liber la justiție, or, soluția dată este compatibilă cu jurisprudența CțEDO potrivit căreia, în cazul în care legislația procesuală permite declararea apelului împotriva hotărârii instanței de fond, instanța superioară poate restricționa dreptul la apel în cazurile prevăzute de lege (cauza Tudor-Comerț contra Moldovei, hotărârea din 04 noiembrie 2008, definitivă din 04 februarie 2009).

Din considerentele menționate, și având în vedere că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de recurentă sunt neîntemeiate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art.427 lit.a) și art.428 din Codul de procedură civilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Ctitor Natalia.

Se menține încheierea din 07 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ctitor Natalia împotriva Agenției Servicii Publice și Railean Sergiu cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzate prin contravenție.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi